

NAŠ GLAZBENI ŽIVOT

Koncert Instituta za crkvenu glazbu

U sastavu kulturno-kreativnog programa ovogodišnjeg teološko-pastoralnog tjedna za svećenike bio je predviđen i koncert Instituta za crkvenu glazbu. Koncert je održan 27. siječnja. Dirigirao je predstojnik Instituta Mo Anđelko Milanović. Izbor skladbi za ovaj koncert uzet je iz pre bogatog poklada glazbene umjetnosti koja je izravno ili neizravno namijenjena bogoslužju. Program je imao dva dijela: skladbe koje su nastale na tekstove i za potrebe svečanog bogoslužja te skladbe šireg duhovnog obilježja među kojima nalazimo također i one koje su veoma prikladne za bogoslužje. Od izbora skladbi izravno namijenjenih bogoslužju na programu su bila tri gregorijanska napjeva i četiri moteta klasične polifonije (O. Lassus, C. Monteverdi, L. Marenzio). Potom su slijedile skladbe za obnovljeno bogoslužje koje su sigurno zaokupile veći dio pažnje prisutnih svećenika. Sve tri izvedene skladbe responzorijalnog su oblika i namijenjene manjim, odnosno većim izvodilačkim mogućnostima kršćanskih zajednica kad se okupe na bogoslužje. Iz zbirke Lj. Galetića »10 pripjevni psalama« na programu je bio pripjevni psalam za uskršno vrijeme namijenjen psalmisti i puku. Iz Večernje o blagdanu blažene Djevice Marije koju je skladao A. Klojučar izveden je kantik »Gospodin kraljuje« namijenjen zboru, puku i psalmisti, prikladan i za bogoslužje mise. Svečanim pripjevnim psalom blagdana Uznesenja bl. D. M. za četverglasni mješoviti zbor i psalmistu kojega je skladao M. Leščan završio je prvi dio koncerta. Drugi se dio sastojao od božićnih popijevaka drugih naroda i naših božićnih pučkih popijevaka. Koncert je završio baroknom skladbom B. Marcella »I celi immensi« (Nebesa silna). Ovaj vrlo dobro sastavljen i izvedeni koncert pružio je prisutnim svećenicima ugodaj glazbe kroz koju su i oni nekada sudjelovali u svetim činima te očitovao dio uspješnih napora naših vrsnih skladatelja koji su nastojali obogatiti zvučnost materinske riječi u bogoslužju. Glazbeni folklor, živi odraz narodne duše neobično plodne kada pjeva tajni Utjelovljenja bio je ugodna završnica ovom koncertu. Poželjeti je koncerata u kojima bi sve vidnije mjesto zauzimao suvremeni glazbeni izraz obnovljenog bogoslužja.

Koncert zbora župe sv. Obitelji

Zbor župe sv. Obitelji održao je 25. siječnja ove godine u dvorani Nadbiskupskog sjemeništa na Šalati u Zagrebu duhovni koncert za učesnike teološko-pastoralnog tjedna za svećenike. Posebno je pristajalo da zbor župe sv. Obitelji na svoj način sudjeluje u okviru teološko-pastoralnog tjedna na kojemu se je raspravljalo o obitelji. Na programu je bila vokalna polifonija (za četverglasni i peteroglasni mješoviti zbor) istaknutih predstavnika glazbene renesanse (Palestrina, Ingenuerius, Victoria, Gallus Petelin, Viadana, Marrentius), dvije skladbe A. Vidakovića »Zdravo, o moj anđele«, za troglasni ženski zbor i tenor, »Hosanna Filio David« za četverglasni mješoviti zbor, dvije skladbe F. Dugana (»Tebe mi hvalimo, Bože« i »Molitva«, za četverglasni mješoviti zbor) te Undine S. Moor: »Daniel, Daniel...« za šesteroglasni mješoviti zbor. Solisti su bili: Džemal Stupac, Vlado Orešić — tenori i Vlado Mikulčić, bariton. Dirigirao je župnik župe sv. Obitelji, velečasni Marijan Mihelčić. Za one koji su do sada slušali zbor sv. Obitelji bio je to jedan od njegovih standardnih nastupa; za prisutne svećenike umjetnički doživljaj, što najbolje svjedoči dugotrajni pljesak kojim su nagradili izvodioce.

Sigurno će čitaocima »Sv. Cecilije« zanimati kratka povijest ovog zbora koju u glavnim crtama prenosimo s prve strane programa spomenutog koncerta. Zbor župe sv. Obitelji nastao je 1940. godine iz redova društva »Kruničarske župe sv. Obitelji« u Zagrebu. U početku je djelovao kao dvoglasni, odnosno troglasni ženski zbor i nastupao u sklopu programa bogoslužnih čina te na nekim župskim priredbama. 1946. održao je prvi samostalni duhovni koncert u svojoj župskoj crkvi. Iste godine zajedno sa muškim zborom Zagrebačke prvostolnice izveo je misu »Sine nomine II« G. P. da Palestrine. 1947. djeluje kao troglasni ženski zbor i bariton; od tada pa do danas djeluje kao mješoviti zbor. Dok je djelovao kao ženski zbor imao je program djela stranih i domaćih skladatelja. Kao mješoviti zbor nastavio je započetu tradiciju i na svojem programu uz djela renesanse i baroka ima i djela stranih i domaćih suvremenih skladatelja.

Već deset godina priređuje u Zagrebu svake godine dva samostalna koncerta duhovne glazbe. Nastupao je i u drugim gradovima naše domo-

vine (Samobor, Čakovec, Opatija, Rijeka, Osijek, Koprivnica). Na II. (Salzburg, 1967.) i III. (Regensburg, 1970.) međunarodnom slavističkom kongresu izvodio je djela isključivo domaćih skladatelja. 1968. održao je koncert u velikoj dvorani Papinog Instituta za crkvenu glazbu u Rimu.

I. S.

Osvrt na koncert u Mariji Gorici

Komentar o koncertu u M. Gorici dao je Andrija Tomašek (Vjesnik, 2. XII 1971, str. 6.) pod naslovom »Eksperiment za ugled i razmišljanje«. Moj osvrt na sam koncert bio bi slijedeći:

Stare orgulje što se nalaze na koru crkve u Mariji Gorici dugo su bile izvan upotrebe. Neumorni tragač za muzičkim blagom u Hrvatskoj, profesor Muzičke akademije u Zagrebu Ladislav Šaban, pregledao je ove orgulje i ustanovio da ih je Joannes-Georgius Eissel, graditelj orgulja iz Ljubljane izradio 1759. Oduševljen pronalaskom nastojao je da se što prije poprave. Popravak je izvršio graditelj orgulja Milan Majdak. Orgulje su opet zabrujale u prekrasnoj baroknoj crkvi, ali samo za župsku zajednicu koja se okuplja u njoj.

Zamisao da bi bilo prikladno da i drugi čuju bogati zvuk ovih lijeplih orgulja, odnosno da se na njima iskažu naši vrsni orguljaši, i osobito da domaći svijet bar jednom doživi koncert, rodila je ideja da se održi jedna takva priredba. Prof. Ladislav Šaban prihvatio se realizacije te zamisli. Naši istaknuti umjetnici orguljaši (Mr Vlasta Hranilović i A. Klojučar) te Zagrebački kvartet (Klima, Kuzmić, Živković, Stojanović) spremno su se odazvali.

Istoga dana kad je bila zakazana proba (26. studenog) stigla je u selo vijest da je crna zastava zaviorila na zgradi Muzičke akademije, jer je na pješačkom otoku na Kenedyjev trgu našla smrt magistra glazbe Vlasta Hranilović. Na sam dan njezina pokopa okupili su se mnogi i strani i domaći uzvanici u Mariji Gorici jer se je zakazani koncert trebao održati. Stara barokna crkva postala je na čas koncertna dvorana ispunjena do posljednjeg mjesta. Nestrpljivo se čekao početak koncerta.

Prof. Branko Pilaš je na početku komemorirao uspomenu na pok. V. Hranilović. Minutom šutnje je iskazana počast pokojnici, a onda je izvan programa A. Klojučar izveo

na orguljama Bachov koral »Herzlich thut mich verlangen«. Kako bi slušateljima dočarali i ambijent u kojemu se održavao ovaj koncert, domaći upravitelj župe opisao je povijest crkve i predmeta u njoj. (1517. godina povezana je s postankom ove crkve. Bjegunci iz Bosne, a uz njih i franjevci, nalaze ovdje svoje utočište. Gradi se samostan i crkva. Sve što je u crkvi potsjeća na teške i tužne dane prošlosti.) Prof. Ladislav Šaban govorio je o dogradnji crkve, citirao originalne tekstove ugovora plemića Čikulina i zatim iznio podatke o graditelju orgulja i samim orguljama. Koncert je vodio prof. A. Tomašek.

Djela koja je izabrala pok. V. Hranilović izveo je prof. A. Klobučar (G. Frescobaldi: Toccata prima, G. Gabrieli: Canzon seconda). Zagrebački kvartet izveo je četiri stavka iz »Sedam Otkupiteljevih riječi na Križu« F. J. Haydna (Maestoso ed adagio, Largo — sonata I, Largo — sonata IV, Presto — »Potres«). Prof. A. Klobučar je predstavio izabrane skladbe o. Fortunata Pintarića (Dudaš u C-duru, Dudaš u F-duru, Fantazija i fuga u g-molu). Skladbe su se razlijevale akustičnom crkvom prepunom kipova i kipića, a ovom zgodom i slušatelja koji su uživali u muziciranju vrsnih umjetnika. Ovaj će koncert ostati u dugoj uspomeni i gostima i domaćim slušaocima koji su izrazili želju da ne bude posljednji.

Simpozij o Jurju Križaniću

Fakultet političkih nauka Sveučilišta u Zagrebu prigodom proslave desete obljetnice rada organizirao je zajedno sa Politiološkim društvom Hrvatske simpozij o Jurju Križaniću, poznatom hrvatskom teologu, politologu, povijesničaru, muzikologu itd. Simpozij je održan 2. i 3. ožujka ove godine na Fakultetu političkih nauka. Među predviđenim izlaganjima o životu i životnom djelu J. Križanića bilo je jedno i s područja muzikologije koje je održao Mo Izak Špralja. On je rukopis djela »Delle Proportioni« (čuva se u Vatikanskoj biblioteci, fondo Chigi) za koji je Albe Vidaković u studiji: »Asserta musicalia (1658) Jurja Križanića i njegovi ostali radovi s područja glazbe (Rad JAZU, br. 337, 1965, str. 41—160.) napisao: »Bit će potrebno da se taj rukopis još potanje prouči i onda tek sa sigurnošću prihvatiti ili odbije. Dotle se može uzeti kao jedno od mogućih Križanićevih djela« (str. 78). A. Vidaković je donio takvu pretpostavku na temelju regesta Zbora za širenje vjere (Acta, anno 1658, svez. 27. f. 24 r.) u kojemu je zabilježeno da je Križanić dao uručiti papi Aleksandru VII (njegovo je ime Fabio Chigi) djelo »sopra le Proportioni Musicali« (o glazbenim razmjerima). Činjenica, dakle, da se

podudara navedeni naslov spomenutog regesta i naslov rukopisa »Delle Proportioni« (u rukopisu nije naznačeno ime autora) dala je povoda onima koji su tragali za glazbenim djelima J. Križanića da prihvate spomenuti rukopis kao jedno od mogućih njegovih djela. Zaključci do kojih se dolazi na temelju analize rukopisa »Delle Proportioni« i ostalih djela J. Križanića s područja glazbe ne idu u prilog pretpostavci A. Vidakovića, jer se tvrdnje iznesene u rukopisu »Delle Proportioni« ne mogu uklopiti u sustav iznesenih tvrdnji u »Asserta musicalia«.

Iz Splita

U mjesecu prosincu 1971. u Splitu je proslavljena 450. obljetnica tiskanja »Judite«, najpoznatijeg književnog djela oca hrvatske književnosti, Marka Marulića. Marko Marulić je pokopan u crkvi sv. Frane, i u sklopu proslave 17. prosinca navečer Nakladni zavod »Marko Marulić« položio je vijenac na njegov grob, a zbor opere Hrvatskog narodnog kazališta u Splitu, sa solistima Biserkom Anić-Belković, o. Jozom Soldom i don Antom Kusićem pod dirigentskim vodstvom Eduarda Tudora, izveo djela naših skladatelja Ivana Lukačića i Vinka Jelića:

Vinko Jelić: *Audivi vocem de coelo*

Vinko Jelić: *Domine Deus noster*
Ivan Lukačić: *Quam pulchra es.*
Osobito zadovoljstvo bilo je slušati skladnu i veoma lijepu izvedbu »Quam pulchra es«, kad su se solisti, zbor i orkestar, izmjenjujući se i ujedinjujući, stopili u jedan milozvučni bogoduhni glas s posebnim osjećajem poštovanja prema ovom velikom geniju koji tu pod pločom počiva.

Osim Marku Maruliću i hrvatskom pjesniku Jeronimu Kavanjinu, u ovoj crkvi podignuta je spomen-ploča i

IVANU LUKAČIĆU
franjevcu konventualcu
sinu grada Šibenika
splitske stolne crkve zborovođi
hrvatskom skladatelju
koji
osluškujući velike glazbenike
svojega doba
i
glasove svojega naroda
novi smjer hrvatskoj crkvenoj glazbi
udari
u Splitu g. 1648. umrije
u ovoj crkvi vječno počivalište
nađe
Hrvatsko glazbeno društvo
»Tomislav«
G. G. 1938.

I ovaj prikaz, pa makar skroman, samo nam potvrđuje činjenicu da ne želimo zaboraviti ogromnu vrijednost naše glazbene kulturne baštine koja ide uz bok vrhunskim

ostvarenjima evropske umjetnosti. Prošle godine održano je nekoliko uspješnih koncerata u Splitu i inozemstvu s repertoarom samo Jelićevih i Lukačićevih djela. Zapaženi su bili ti koncerti na koje se veoma pozitivno osvrnula domaća (»Slobodna Dalmacija«) i inozemna štampa.

S. Lea Babić

Nova kontata Borisa Papandopula u čast Gospe od Zdravlja

U prigodi proslave 25. obljetnice župe u crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu na Dobrome naš istaknuti skladatelj Boris Papandopulo napisao je kantatu »O Gospe od Zdravlja!«

Boris Papandopulo (rođen 1906) sin je velike hrvatske pjevačice Maje Strozzi. Glazbenu je naobrazbu dobio u Zagrebu i Beču. Nakon toga djelovao je u Zagrebu, Splitu, Sarajevu i Rijeci. Bio je dirigent opere Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu, Sarajevu i Rijeci te Simfonijskog orkestra Radio-stanice u Zagrebu.

Papandopulo je plodan hrvatski skladatelj. Napisao je više od 200 djela u kojima s lakoćom spaja narodni melos sa suvremenom europskom glazbom. Prije rata, kao i nakon rata, Papandopulo je skladao ne samo izvrsna orkestralna i komorna djela nego i vokalna, od kojih su mu veoma uspjele kantate. Napisao je i dosta crkvenih skladba. U posljednje vrijeme Muka Gospodina našega Isukrsta za muški zbor i soliste doživjela je ponovno veliki uspjeh kod birane publike kao i kod običnog naroda.

Najnovija kantata (O Gospe od Zdravlja) skladana je na riječi fra Petra Kneževića »Dobra Majko na Dobrome« i himni Gospe od Zdravlja »Čuj vruću molbu puka svog«. Prisiljen Kneževićevim tekstom Papandopulo je zadržao pastoralni ugođaj kroz cijelu skladbu iskoristivši motiv iz poznate božićne pjesme »Veseli se, Majko Božja«. Vješto je uskladio orkestar sa zborom i solistima (sopran i tenor), pojačavajući ugođaj duvačima u motivu kuge, da bi u završnici veoma snažno pojačavao molitvu Gospi uzdahom »O Gospe od Zdravlja, molj za nas!« pjevanjem zbora od najtišeg do najjačeg uspona. To je bilo toliko potresno da su se gotovo svi prisutni u crkvi podigli na noge i završetak popratili spontanim pljeskom. To je ujedno bilo najveće priznanje dirigentu Edi Tudoru, orkestru, zboru i pjevačima Hrvatskog narodnog kazališta u Splitu, koji su iz zahvalnosti za usluge franjevcima iz samostana Gospe od Zdravlja besplatno